

ЗБІРНИК

НАУКОВИХ ПРАЦЬ

СТУДЕНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ

ДНІ НАУКИ – 2012:
фізична культура і спорт

УДК 796+613+373.016:796

ББК 75+51.204.0+74.200.54

3-41

Редакційна колегія:

- Ротерс Т. Т.* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (Головний редактор).
- Отравенко О. В.* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.
- Прошкін В. В.* – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач аспірантури ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

3-41 **Збірник наукових праць студентів і викладачів „Дні науки – 2012: фізична культура і спорт”** : зб. наук. статей за матеріалами днів науки – 2012 / за гол. ред. д-ра пед. наук, проф. Т. Т. Ротерс ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка” – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. – 178 с.

Подані статті висвітлюють теоретичні і методичні аспекти фізичного виховання та спорту різних груп населення, а також проблеми основ здоров'я та фізичної реабілітації. У матеріалах розглянуто актуальні аспекти вдосконалення підготовки майбутніх учителів фізичного виховання, а також проблеми підвищення ефективності фізичного виховання в загальноосвітній школі.

УДК 796+613+373.016:796

ББК 75+51.204.0+74.200.54

Матеріали друкуються мовою оригіналу.

Наукові статті друкуються за авторськими варіантами.

Думка редакційної колегії може не співпадати з думкою авторів.

Рекомендовано до друку Вченою радою

*ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
(протокол № 11 від 25 травня 2012 р.)*

© Колектив авторів, 2012

© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

1. Богданова Г. С. Інноваційна компетентність вчителя як дієвий чинник формування фізичної культури школярів.....	7
2. Гаврилов А. С., Ступачов С. С. Формування духовно-фізичних цінностей у студентів на заняттях із фізичного виховання.....	12
3. Гайдук Н. О. Шляхи формування професійного іміджу майбутнього вчителя фізичної культури.....	15
4. Гармаш В. В. Сутність профільного навчання старшокласників.....	20
5. Карло В. Г. Формування комп'ютерної грамотності майбутнього вчителя фізичної культури в контексті інформатизації освіти.....	24
6. Науменко О. І. Проблеми застосування інформаційних технологій в професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури.....	28
7. Носаль А. Г. Педагогічні погляди фізичного виховання в спадщині П. Ф. Лесгафта.....	32
8. Ротерс Т. Т. Науково-дослідна робота студентів в контексті професійної підготовки.....	35
9. Солдатенко В. Г. Проблема фізичної активності учнів сучасної школи.....	40
10. Толчева Г. В. Види йоги та їх філософське і практичне значення.....	43
11. Шишкіна Н. Ю. Позитивна та негативна взаємодія студента та комп'ютера.....	48

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

УДК [37.011.3-051:796]-048.35

Богданова Г. С.

ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ЯК ДІЄВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми. Глобальні зміни, що сьогодні відбуваються в житті українського суспільства, торкаються всіх сфер його діяльності та існування. Реформування освіти в Україні стосується створення нових освітніх стандартів, перегляду та оновлення навчальних програм, підручників, матеріалів, форм та методів навчання. Важлива роль відводиться формуванню інноваційного потенціалу людини, а це у свою чергу вимагає нових підходів у системі освіти, нового педагогічного мислення та нового ставлення педагога до своєї діяльності.

Як зазначено у Національній доктрині розвитку освіти, одним із пріоритетних напрямків є пропаганда здорового способу життя, а найголовнішим завданням сучасної шкільної освіти є формування мотивації до збереження та зміцнення здоров'я людини [5]. Під час навчання у школі учні повинні навчитись володіти життєвими навичками здорової та безпечної поведінки, спілкуванню з людьми, передбаченню наслідків своєї поведінки, а головне бути здоровими та успішними у житті. Також шкільна освіта повинна сформувати цінності та переконання, які сприятимуть свідомому вибору активного та здорового способу життя.

Аналіз останніх досліджень. Впровадженням освітніх інноваційних технологій у зміст фізичного виховання займалися О. Васюк, Н. Москаленко, О. Шиян. Проблему інновацій у шкільній освіті досліджували й інші відомі вітчизняні науковці І. Бех, І. Дичківська, В. Кремень.

Мета статті полягає у розкритті інноваційної компетентності вчителя як дієвого чинника при формуванні фізичної культури школярів.

Для досягнення зазначеної нами мети необхідно вирішити наступні завдання:

1. Розкрити цілісне уявлення про важливість фізичної культури для збереження та зміцнення здоров'я.
2. Розглянути існуючі у науковій літературі тлумачення понять "інновація", "інноваційна технологія навчання" та "інноваційна компетентність".

3. Визначити сутність інноваційної компетентності вчителя у формуванні фізичної культури школярів.

Виклад основного матеріалу. Модернізація системи освіти вимагає перебудови процесу навчання та виховання, у тому числі і фізичного виховання школярів. Таке реформування освіти націлене на отримання позитивних результатів та відповідність сучасним вимогам суспільства. Вчитель фізичної культури під час своєї роботи повинен реалізувати такі завдання, як виховання ціннісних орієнтацій на фізичне та духовне самовдосконалення особистості школяра, закріплення потреби щодо регулярних занять фізичними вправами, виховання моральних і вольових якостей, формування гуманістичних відношень та навичок спілкування між учнями та вчителем.

Фізична культура надає школярам елементарні знання з фізичних вправ, гігієни, впливає на рівень розвитку фізичних якостей, корекцію постави, профілактику травматизму, виховує бережливе ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих, а також формує потребу та звичку щодо постійних занять фізичними вправами, що позитивно позначається на боротьбі з гіподинамією. Фізична культура також формує в учнів знання щодо впливу фізичних вправ на функціональний стан організму. Це надає їм можливість знати, як впливають на організм ті чи інші фізичні вправи, на що вони націлені, який ефект від них можна отримати. Вивчаючи анатомічні та фізіологічні особливості свого організму, учні набувають знання щодо власного фізичного розвитку, профілактики захворювань, раціонального харчування тощо.

Як ми бачимо, сучасна фізична культура впливає не тільки на фізичний розвиток школярів, а ще і на формування когнітивної сфери, яка виражається у вмінні знаходити необхідну інформацію у додаткових джерелах (сучасній спеціальній літературі, відео матеріалах та Інтернеті), що сприяє його інтелектуальному саморозвитку. Це розширює можливості дитини у розкритті його творчого потенціалу та врахуванні його власних можливостей та інтересів. У старших класах такий підхід може вплинути на профорієнтаційну спрямованість та на вибір майбутньої професії.

Інтенсифікація навчального процесу, яка сьогодні відбувається в Україні, збільшення обсягу навчальних програм, комп'ютеризація, вивчення декількох іноземних мов призводять до збільшення часу на самопідготовку. Як результат, зменшення динамічного компоненту в навчально-виховному процесі, що негативно впливає на здоров'я школярів. Це призводить до збільшення кількості учнівської молоді, що мають погіршення у функціональному стані, працездатності та здоров'ї в цілому. Тому вчитель фізичної культури виступає основною складовою у формуванні здоров'я учнів.

Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є підвищення уваги до фізичного виховання та пошук інноваційних засобів, форм та методів навчання, а також професійної та особистісної підготовки вчителя

фізичної культури до використання їх у своїй професійній діяльності.

З прийняттям законів України Про інноваційну діяльність" і "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" посилюється інтерес до інновацій та інноваційної професійної діяльності. Це у свою чергу вимагає від педагогічного працівника бути готовим до такої діяльності та вміти використовувати інноваційні технології під час проведення уроків з фізичної культури.

Інновація – це слово латинського походження і в перекладі означає оновлення, введення нового. Інновації є предметом особливої діяльності людини, яка не задоволена традиційними умовами, методами, способами і прагне не лише новизни змісту реалізації своїх зусиль, а й передусім якісно нових результатів [4]. І. Підласий розглядає інновації як процеси, ідеї, засоби та результати, взяті в єдності якісного вдосконалення педагогічної системи [6, с. 3].

Разом з поняттям інновації використовується поняття інноваційна педагогічна технологія. Це зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому середовищі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. На відміну від методик, інноваційні навчальні технології не вибираються для виконання певних навчальних завдань, а самою своєю структурою націлені на конкретний результат. Зазначені поняття є невід'ємною складовою інноваційної компетентності вчителя, тому розглянемо це більш детально.

У психолого-педагогічній літературі термін інноваційна компетентність з'явився відносно нещодавно. Але значні внески у цьому напрямку вже зробила І. Дичківська, яка визначає інноваційну компетентність педагога як систему мотивів, знань, умінь, навичок, особистих якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми. І виділяє наступні компоненти інноваційної компетентності педагога:

- поінформованість про інноваційні педагогічні технології;
- належне володіння їх змістом та методикою;
- висока культура використання інновацій у навчально-виховній роботі;
- особиста переконаність у необхідності застосування інноваційних педагогічних технологій [4, с. 278].

Учена розглядає інноваційну компетентність з позиції готовності педагога до її впровадження у свою професійну діяльність і вважає, що саме готовність є внутрішньою силою, яка формує інноваційну позицію педагога. За структурою це складне інтегроване утворення, яке охоплює різноманітні якості, властивості, знання та навички особистості.

Аналіз практики фізичного виховання учнів, апробація та узагальнення новітніх досягнень у галузі фізичного виховання (О. Бабешко [2], В. Горашук [3], Т. Ротерс [7]) дають підставу вважати,

що до змісту програми з фізичної культури доцільно ввести такі фізкультурно-оздоровчі технології як: степ-аеробіка, стретчинг, шейпінг, калланетика. тому що у їх основі закладено механізми впливу на внутрішню сутність людини, її духовність емоційність, виразність.

Т. Ротерс зазначає, що фактором формування інтересу школярів до занять фізичною культурою є досягнення високого динамізму та емоційного стану на уроці. Одним із інноваційних засобів неодмінно стає виконання різноманітних фізичних вправ під музичний супровід, що викликає у школярів почуття емоційного підйому, радості, насолоди та задоволення. На думку вченої, музичний супровід можна використовувати для всіх частин уроку (підготовчої, основної, заключної). Підготовча частина спрямована на підготовку школярів до виконання завдань основної частини уроку і тому музичний супровід повинен бути бадьорим, можна використовувати музику маршового жанру, яка сприятиме кращій емоційній підготовці та продуктивній праці. В основній частині обов'язковою умовою є позитивний емоційний стан, який сприяє не тільки навчанню, але й удосконаленню фізичних якостей учнівської молоді. Потрібний емоційний стан досягається шляхом музичного супроводу, сприяючи водночас і гарному настрою дітей, і засвоєнню фізичних вправ, їх темпу, ритму, амплітуди, виразності. У заключній частині музика виконує фонову функцію. Школярі під керівництвом учителя самостійно виконують рухи на формування постави та дихання. Тому можна використовувати заспокійливий, мелодійний музичний супровід, що сприятиме кращому налаштуванню та переходу до інших видів діяльності [7].

Можна виділити ще такі діючі інноваційні засоби, як інтерактивні методи навчання: рольові ігри, брейн-ринги, ток-шоу: „Актуальні проблеми сучасності,” „У здоровому тілі – здоровий дух”, „Бережи здоров'я змолоду”, „Рецепти здоров'я” тощо [1]. Покращенню та зміцненню здоров'я школярів також сприятиме проведення фізкультурно-оздоровчих заходів під час навчального процесу (фізкультурні хвилинки, фізкультурні паузи), позакласних форм занять, також заняття у спортивних гуртках та секціях, спортивні свята, змагання та дні здоров'я.

Використання у навчально-виховній роботі інновацій та інноваційних технологій сприяє кращому розумінню учнями навчального матеріалу, підвищенню рівня знань з фізичної культури, а також бажанню поліпшувати свої спортивні досягнення. Але інновації не повинна бути самоціллю в педагогічній роботі. Вони повинні тільки оптимізувати навчально-виховний процес та забезпечувати його відповідність сучасним тенденціям та вимогам суспільства.

Отже, на підставі вищезазначеного ми робимо такі **висновки**, що використання інновацій у своїй професійній діяльності свідчить про сформованість інноваційної компетентності у вчителя фізичної культури. Компетентний вчитель намагається побудувати свою роботу таким

чином, щоб кожен учень мав необмежені можливості для самостійного, високоефективного розвитку та розкриття особистісного потенціалу майже на кожному уроці. Це сприяє зацікавленості учнів у систематичних заняттях фізичною культурою, що закладає основи гармонійного розвитку та зміцнення власного здоров'я.

Проблема інновацій та впровадження інноваційних технологій у шкільну фізкультурну освіту є відкритою дискусією для наукових досліджень, практичних напрацювань та пошуку ефективних засобів її впровадження. Тому у подальших статтях ми розглянемо це більш детально.

Список використаної літератури

1. **Актуальні проблеми фізичного виховання в Україні** : матеріали Регіонал. наук.-практич. студ. конф. : зб. статей / за заг. ред. д. пед. наук, проф. Т. Т. Ротерс. – Лисичанськ : Знання, 2007. – 224 с.
2. **Бабешко О. П.** Основи запровадження інноваційних технологій в навчальний процес з фізичного виховання : метод. посіб. / О. П. Бабешко. – Луганськ : Знання, 2001. – 193 с.
3. **Горащук В. П.** Формирование культуры здоровья школьников (теория и практика) / В. П. Горащук–Луганськ : Альма-матер, 2003. – 376 с.
4. **Дичківська І. М.** Інноваційні педагогічні технології : навч.-вихов. посіб. / І. М. Дичківська – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
5. **Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті.** – К. : Шкільний світ, 2001. – 24 с.
6. **Підласий І.** Педагогічні інновації / І. Підласий, А. Підласий // Рідна школа. – 1998. – № 12. – С. 3 – 17.
7. **Ротерс Т. Т.** Уроки ритмики в школі : учеб. пособ. для учителей / Т. Т. Ротерс. – Луганськ : Знання, 2003. – 212 с.
8. **Саюк В. І.** Розвиток професійної компетентності вчителів географії у системі післядипломної педагогічної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / В. І. Саюк. – К., 2007. – 22 с.
9. **Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті** : орієнтири та напрямки сучасної освіти : матеріали ІV міжнар. наук.-практ. конф., 3–5 жовтня 2007 р., Луганськ. – Ч. 2. – Луганськ : Альма-Матер, 2007. – 271 с.